

Boóc Ádám*

A gazdasági társaságokkal kapcsolatosszabályozás reformjairól és gyakorlati összefüggéseiről

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény módosításáról szóló 2021. évi XCV. törvény (Módtv.) általános áttekintése

1. Bevezetés

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény módosításáról szóló 2021. évi XCV. törvény (Módtv.) a Magyar Közlöny 2021. évi 120. számában jelent meg. Országgyűlési benyújtására egy törvényjavaslat keretében 2021 májusában került sor, amely törvényjavaslat (T/16207. számú törvényjavaslat a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény módosításáról) egy viszonylag részletes *Általános Indokolással* rendelkezik.¹ Dogmatikai jellegű az a kérdés, hogy kógens-e vagy diszpozitív az az irány, amerre a Ptk. társasági jogi szabályainak tartaniuk kell. Látható, hogy számos olyan módosításra kerül sor, amely a kógenencia és a diszpozitivitás kérdésére világít rá, azt tisztázza, vagy éppen az eddigi megoldást változtatja az ellenkezőjére.²

---

* Dr. Booóc Ádám, intézetvezető egyetemi tanár, Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest

¹ A javaslat szövegét lásd: <https://www.parlament.hu/irom41/16207/16207.pdf> (A letöltés dátuma: 2024. 05. 15.) A Ptk jogi személy könyvéhez általában lásd: SÁRKÖZY T.: *Az új Ptk. jogi személy könyvéről*. Jogtudományi Közlöny, 2013/10. 461 – 469. o.

² A kógenencia és a diszpozitivitás kérdéséhez a társasági jogban lásd különösen: GADÓ G.: *Kógens-e a diszpozitív?* Céghírnök, 2013/9., 3-5. o.; DZSULA M.: *Miért kógens a diszpozitív? I.* Céghírnök, 2014/2., 3-5. o.; UŐ: *Miért kógens a diszpozitív? II.* Céghírnök, 2014/3., 10-11. o.; UŐ: *Miért kógens a diszpozitív? III.* Céghírnök, 2014/4., 4-8. o.; UŐ: *Miért kógens a diszpozitív? IV.* (CH, 2014/6., 11-14. o.; UŐ: *Miért kógens a diszpozitív? V.* Céghírnök, 2014/10., 8-11. o.; FERENCZY T.: *A kógenencia és a diszpozitivitás a Ptk. társasági jogi szabályaiban I.* Céghírnök, 2015/4., 13-14. o.; UŐ.: *A kógenencia és a diszpozitivitás a Ptk. társasági jogi szabályaiban II.* Céghírnök, 2015/5., 11-14. o.; UŐ: *A kógenencia és a diszpozitivitás a Ptk. társasági jogi szabályaiban III.* Céghírnök 2015/6., 3-6. o. VERESS E.: *Lehetséges-e Magyarországon bemutatóra szóló részvényt kibocsátani? Megjegyzések a magyar társasági jog kógenenciájáról és diszpozitivitásáról.* Gazdaság és Jog, 2018/10., 21-25. o.; SÁRKÖZY T.: *A régi, az új és a jövő az új magyar*

Az általános indokolás valójában megkísérli bemutatni a jogi személyekre irányadó jogi szabályozások lényegét, keretrendszerét, és kimondja, hogy a jogi személy vonatkozásában létező normatív rendelkezéseknek tartalmazniuk kell a jogi személyek létrehozása, léte és megszűnése során feltétlenül érvényesülő, eltérést nem engedő (kógens) szabályokat: Ugyanakkor nagyon helyesen mutat rá arra is, és a módosítás is gyakorta ebben az irányban halad: bizonyos esetekben a jogi személy működésére, szervezetére a tagok egymásközi viszonyára nem szükséges részletes, eltérést nem tűrő normákat alkotni. Ellenkezőleg, e területen lehetőséget kell biztosítani a főszabálytól való időnkénti eltérésre. A kógenciának tehát a szükséges mértékben kell érvényesülnie, ott, ahol bizonyos alapelveket, a jogbiztonságot szolgáló biztosítékokat, generálklausulákat kell érvényre juttatni, olyan alapelvek esetében azonban, mint a felek privát autonómiája, vagy a gazdasági jog területén a felek gazdasági céljainak minél teljesebb megvalósulása, ezek elősegítése érdekében a diszpozitivitás biztosítását is lehetővé kell tenni.

Az általános indokolás másik fontos pontja arra mutat rá, hogy a diszpozitivitás amellet, hogy a felek akaratának érvényesülését is segíti, jelentőséggel bír társasági jogunk versenyképességének alakulásában is. Amint az általános indokolás leszögezi, *„a rugalmas jogi keretek a jogi személyek jogának, és különösen a társasági jognak a versenyképességi garanciáját is jelentik. A jogi személyek joga eltérést engedő (diszpozitív) szemléletének fenntartása mellett is időszerűvé vált azonban számba venni a Ptk. egyes rendelkezéseinek beágyazódási (legyökeresedési) sikerességét, továbbá joggyakorlat által kiérlelt javaslatokat. A Ptk. Harmadik Könyvének korrekciója képes tovább erősíteni a jogi személyek joga, és azon belül is kiemelten a társasági jog koherenciáját, stabilitását, versenyképességét.”*

A diszpozitivitás adott esetben tehát versenyképességi előnyt is jelenthet, s erről bármilyen elméleteket alakítunk is ki, a szabályozást alapvetően a gyakorlatban kell igazolódnia annak, hogy ez a rugalmasság valóban segíti-e a társasági jogi versenyképességet.³

Ptk-ban. In: *Az új Polgári Törvénykönyv első öt éve.* (szerk.: GÁRDOS-OROSZ F. – MENYHÁRD A.) Budapest, 2019. 36 – 38. o. VEZEKÉNYI U.: *A diszpozitivitás és kógenzia kérdésköre a társasági jogi szabályozásban.* *Gazdaság és Jog*, 2020/11-12., 44-47. o.

³ A módosítás bemutatásához lásd: BODOR M. ZS.: *A gazdasági társaságok egyes szabályainak változása a Polgári törvénykönyv módosítása után* *Gazdaság és Jog*, 2021. évi 7-8. 51-54. o.

2. A fokozatos hatályba léptetés rendszere

A fokozatos hatályba léptetés megítélésem szerint jogalkotási szempontból roppant izgalmas témakör. Jelentős társasági jogi szabályok módosulnak, ezek azonban számos, részben jogtechnikai, részben kifejezetten jogalkotói megfontolásból nem egyszerre lépnek hatályba, hanem vannak olyan rendelkezések, amelyek voltaképpen máris hatályosak, s vannak olyanok is, amelyek később hatályosulnak. Három komoly mérőföldkövet lehet e tekintetben megállapítani; elsőként a 2021. július 1-jén hatályba lépett rendelkezéseket említhetjük, ilyenek a kkt.-re és a bt.-re irányadó szabályok, tehát a két ún. személyegyesítő társasági formában történő módosítások.

A második körben, 2022. január 1-jével hatályba lépő rendelkezések a kft.-re és az rt.-re vonatkoznak, ezek között vannak kifejezetten lényeges érdemi kérdések és számos olyan kisebb pontosítás, amelyek jelentősége az alkalmazás során kerül megítélésre. A módosított szabályok utolsó része 2026. január 1-jén lép hatályba az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XXXI. törvény 169. §-a alapján. E körbe tartoznak a jogi személy létesítésének érvénytelenségére, valamint a társasági határozatok bírósági felülvizsgálatára irányadó szabályok.

3. A Kkt-ra és a bt-re irányadó új szabályok (2021. 07. 01.)

A kkt. és a bt. vonatkozásában, új szabályokkal. érdemi változásokkal találkozunk. Ezek – nem meglepő módon – materiális és jelentős szabályok. A 2021. július 1-jétől hatályba lépett rendelkezésekben mind a kkt., mind a bt. vonatkozásában az volt látható, hogy ha társaságok tagjainak száma bármilyen okból kifolyólag egy főre csökkent, és az ennek bekövetkeztétől számított hat hónapos jogvesztő határidőn belül a társaság nem jelentette be a nyilvántartó cégbíróságnál egy újabb tag belépését, vagy a társaságot más működési formára (egyszemélyes kft.-ra vagy egy teljesen más cégformára) nem alakították át, akkor ez lényegében egy *ipso iure* megszűnést vont maga után. Július 1-jéig tehát az volt a helyzet, hogy az egyszemélyes kkt.-nak és az egyszemélyes bt.-nek a megszűnése hat hónap elteltével bekövetkezett. A jogalkotó szándéka az volt, hogy ezek a társaságok, amelyek természetüknél fogva nem működhetek

egyszemélyes társaságként, csak egy átmeneti ideig működhessenek egy taggal, ami természetesen jogbiztonsági célokat is szolgált.⁴

Öröklés esetén, hagyatéki ügyekben sokszor állt elő az a helyzet, hogy egy bt.-nek meghalt a beltagja, és csak egy tagja (kültagja) maradt. Más kérdés, hogy egy hagyatéki eljárásban egyáltalán mennyire foglalkoznak egy bt.-vel, gyakran, számos okból, a bt. be sem kerül a hagyatéki leltárba. A lényeg azonban az, hogy a hagyatéki eljárás, amely az örökös személyét is eldöntheti, igencsak elhúzódhat, főleg, ha az örökösök között nézeteltérés, vita támad, vagy egyszerűen csak a hagyatéki tárgyainak föllelése hosszabb időt, bizonyítást vesz igénybe. Így a hat hónapos jogvesztő határidő például a hagyatéki eljárás elhúzódása miatt sem volt mindig tartható. A szerző praxisában is előfordult egy olyan eset, hogy az egy főre csökkent kkt. működőképességét kellett helyreállítani, s az örökösök közötti vita során ez egy zsarolási potenciált is képezett: az örökösök csak akkor egyeztek bele egy új tag belépésébe vagy a társaság bármely működési feltételébe, ha az ezzel mesterségesen összekapcsolt más hagyatéki kérdésben is megegyezés született. Mindez indokolatlanul lerövidítette az időszakot, amely alatt a kkt.-ben, bt.-ben érdekelt örökösök a társaság helyreállítása érdekében érdemben eljárhattak.

A Módtv. ezt a problémát voltaképpen megszüntette, a jogalkotó nézetünk szerint bölcs döntése révén. Ugyanis nem sérül az az érdek, hogy az egyszemélyes kkt., bt. fennállása ne legyen időben korlátlan, mivel a hat hónapos időszakban valamilyen módon, tehát új taggal, átalakulással vagy más alkalmas módon továbbra is meg kell oldani a törvényes minimális taglétszám kérdését, de ennek kéسدelme már nem jár a társaság *ipso iure* bekövetkező megszűnésével.

A törvényjavaslat indokolása e vonatkozásban rögzítette, hogy megszünteti a hat hónapos határidő jogvesztő jellegét, és nem kapcsolja e kötelezettség elmulasztásához a társaság megszűnésének törvényi jogkövetkezményét. A jövőben a cég mulasztása esetén a nyilvántartó cégbíróság törvényességi felügyeleti intézkedésének lesz helye, amelynek eredménytelensége esetén kerülhet csak sor a társaság megszüntetésére. A törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatása révén a késlekedés nyilván nem marad majd szankció nélkül, de nyilvánvaló, hogy a megszűnés

---

⁴ Lásd ezzel összefüggésben: ANDÓDI L.: *A vagyoni viszonyok lezárására irányuló eljárások, különös tekintettel a kényszertörlési eljárásra - tájékoztató a cégjegyzékből.* Fizetésképtelenségi Jog 2022/1. Lásd: <https://uj.jogtar.hu/#ljb0id17210429300471d0c> (A letöltés ideje: 2024. 06. 15.)

és a törvényességi felügyelet intézkedés súlya nem mérhető egymáshoz, hiszen ha *ipso iure* megszűnik egy társaság, az a véglegesség igényével és joghatásával történik, míg egy törvényességi felügyeleti eljárás keretei között még sok mindenre van lehetőség, például annak közlésére is, hogy a felek között öröklési jogi nézeteltérés áll fenn, és emiatt várat magára a törvényes működés helyreállítása. A társaság és a megmaradt tagok mozgásteret tehát ez esetben sokkal tágabb.⁵

A kérdés jelentőségét mutatja, hogy a bt.-k száma még ma is igen magas, ezek fellelhetőek a 90-es években létrejött kényszervállalkozások éppúgy, mint a sikeres mikrovállalkozások is, számos foglalkozási ágban, az egészségügyben pl. az orvosok esetében, ahol természetesen bármikor előfordulhat az, hogy pl. haláleset miatt kiesik egy tag, s ilyenkor komoly könnyebbséget jelenthet az, hogy a személyegyesítő társaságok az *ipso iure* megszűnés régi örökségétől megszabadultak.

Lényeges szabály a jogalkalmazás számára, hogy ezeket az új szabályokat (3:152.§ és 3:158.§) akkor kell alkalmazni, ha az ott írt hat hónapos időtartam 2021. július 1-jén már elkezdődött, azonban utolsó napja e rendelkezések hatálybalépésének napjára vagy azt követő időpontra esik.

Nagyon érdekes, a tagi felelősségre kiható új szabály (3:157.§), hogy ha a társaságnak nem marad beltagja, az ezen időpont után keletkezett, a betéti társaságként való működés feltételeinek helyreállításáig vagy a társaság átalakulásának, egyesülésének, jogutód nélküli megszűnésének elhatározásáig felmerült tartozásokért a kültag a beltagra vonatkozó rendelkezések szerint áll helyt. Ez egy igen szigorú rendelkezés, hiszen a bt.-nek éppen az a lényege, hogy a beltag és kültag tagi felelőssége élesen elválnak egymástól, s nagyon is nyomatékosan esik a latba, hogy valaki egy bt.-nek beltagja vagy kültagja. Ha tehát egy haláleset vagy más ok miatt beltag nem marad, akkor mindaddig, ameddig a törvényes működés nem áll helyre, addig a kültag, időlegesen, provizórikusan ugyan, de beltagként, teljes vagyoniával felel a társaság tartozásaiért. Ez a szabályozás alkalmasnak látszik arra, hogy ebben az időszakban a kültagot is sarkallja, ösztönözze arra, hogy az előállt problémát valamilyen jogszerű módon mielőbb oldja meg, vagy megfelelően működjön ebben közre,

---

⁵ Lásd ezzel kapcsolatban részletesebben: BOÓC Á.: *A Kkt. és a Bt. régi-új öröksége. Észrevételek az egyszemélyessé váló kkt-t és bt-k ipso iure megszűnésének szabályaihoz.* In: *Ünnepi kötet Dr. Szabó Imre egyetemi tanár 70. születésnapjára.* Forum: *Acta Juridica et Politica* 11 (2021) 3. 63 – 70. o.

mert ellenkező esetben neki ennek megtörténteig beltagi felelősséget kell viselnie, ami a jövőben dogmatikailag és egy konkrét felelősségi esetben is igen érdekes további kérdéseket vethet majd fel.

A tagsági jogviszony megszűnésekor, amikor bármely okból elérkezik a tulajdonképpeni elszámolás ideje, a jogszabálmódosítás jelentősége abban áll, hogy a 3:150.§ kiegészült azzal a (3) bekezdéssel, hogy semmis a társasági szerződés olyan rendelkezése, amely az elszámolási kötelezettséget kizárja. Ezt az új rendelkezést a 2020. január 1-je után megszűnt jogviszonyok esetében kell alkalmazni.

4. A 2022. január 1-ével hatályba lépett új szabályok

A felügyelőbizottságnak elsősorban természetesen a kft. és az rt. esetében van jelentősége. A 3:26.§ (1) bekezdése most a többi gazdálkodó szervezet szabályozásához igazítja hozzá a kkt. és a bt. felügyelő bizottságának szabályait, kimondva azt, hogy ha a felügyelőbizottsági tag jogi személy, úgy a jogi személy köteles megjelölni azt a természetes személyt, aki a felügyelőbizottsági feladatokat a nevében ellátja. E szabályozásra a gyakorlatnak nagyon nyomatékos igénye volt. Itt is lehetőség van tehát arra, hogy a felügyelőbizottsági tag jogi személy legyen, aki azonban köteles kijelölni a nevében felelősen eljáró természetes személyt.

2022. január 1-jei hatállyal a felügyelőbizottságok döntési mechanizmusának közös szabályaiban is változás történt. (3:27.§ (3) bek.). A felügyelőbizottság a határozatait főszabályként továbbra is a jelenlévők szótöbbségével hozza, azonban az az eddigi rendelkezés, hogy a létesítő okirat ennél alacsonyabb határozathozatali arányt előíró rendelkezése semmis, törlésre került, ami a diszpozitivitás irányában történt további elmozdulást jelent.⁶

A következő szabály, ami első ránézésre csak a kft.-t érinti, a Ptk. 3:99/A.§-ként iktatódik be a gazdasági társaságok közös szabályai közé, és a pótbefizetés új, közös szabályairól szól. A pótbefizetés érvényesülési körének kiterjesztése e szabályokat az nyrt. kivételével az összes gazdasági társaság esetében alkalmazhatóvá teszi. Az nyrt. esetében a pótbefizetés szabályainak alkalmazását e társasági forma anonim sajátosságai

---

⁶ A Felügyelő Bizottság vonatkozásában lásd különösen: MOHAI M.: *A felügyelőbizottsági tagok jogosultságai és felelőssége*. Gazdaság és Jog 2015/1., 19-22. o.; SÁRKÖZY SZ.: *Gondolatok a felügyelőbizottság tagjai részére adható, illetve általuk kérhető felmentvényről*. Gazdaság és Jog, 2020/11-12., 69-72. o.

fogalmilag kizárják. Egy zrt. esetében azonban lehetőség nyílik a pótbefizetésre is, ami azt – a megítélésünk szerint helyes jogalkotói nézetet – mutatja, hogy a kft. és a zrt. közötti különbség egyre csökken. A részvény fogalma az üzletrésszel szemben fontos eltérés, ezt leszámítva azonban a különbségek elenyészőek: a zrt. sem feltétlenül igazgatósággal működik, hanem az igazgatóság szerepét betöltő, az ügyvezetővel lényegében azonos jogállású vezérigazgatóval. A különbségek tehát nem szűnnek meg, de a két forma közeledik egymáshoz, s ennek egyik megnyilvánulása a pótbefizetés intézményének kiterjesztése a közös szabályok között.

A pénzbeli vagyoni szolgáltatás szolgáltatása körében felmerülő kérdés a kft.-ket érinti. Lehetőség nyílik arra, hogy ha a kft. a társasági szerződésének rendelkezése alapján a cég nyilvántartásba vételéig nem kell a teljes pénzbeli vagyoni hozzájárulást befizetni, akkor lehetőség nyílik arra, hogy a tag az őt terhelő pénzbeli vagyoni hozzájárulást egészben vagy részben az osztalékfizetés szabályai szerint felosztható nyereségből fizesse meg. Ez bizonyos társasági működési modellek esetében jelentős lehet. Egy korábbi társasági tag pótbefizetési kötelezettsége változatlanul adott és nem megkerülhető; ha azonban ennek fedezetét a társaság tagja nem tudja vagy nem akarja előteremteni, akkor lehetőség van arra, hogy ha a társaságnak adójogilag és számvitelileg egyaránt felosztható nyeresége van, úgy a pótbefizetést az osztalékfizetés szabályai szerint lehet a tagi befizetési kötelezettségnek eleget tenni. A versenyképesség vonatkozásában leszögezhetjük, hogy ez a megoldás a társaságnak mindenképpen hasznára és javára válhat, mert így gyakorlatilag a működési feltételek megteremtését már a saját tevékenységéből tudja finanszírozni. Ez a rendelkezés egyes cégfajták, pl. a *start up*-ok szempontjából gyakorlati szempontból messzemenőleg támogatható lehetőség.

A Ptk. 3:161.§-ának (2) bekezdése helyébe az a rendelkezés lépett, hogy a tagnak több törzsbetéte is lehet. A társaság tagja a döntéshozatal, a tagjegyzék szempontjából ennek ellenére a társasággal szemben egy tagnak fog számítani, és a társasági szerződésben ettől eltérni kógens módon tilalmazott lesz.

A változás adott esetben fölöslegessé teszi az üzletrész felosztását, ami eddig is egy technika szabály volt, amely azonban a változás beálltával meg fog szűnni.

A 3:191.§ (1) bekezdésének kógenziája megszűnik. Változatlan marad az a fő (háttér) szabály, hogy ha a taggyűlés nem volt határozatképes, a megismételt taggyűlés az eredeti napirenden szereplő ügyekben a jelenlévők által képviselt szavazati jog mértékétől függetlenül

határozatképes, ha azt az eredeti időpontot legalább három és legfeljebb 15 nappal követő időpontra hívják össze. Hatályát veszti viszont a bekezdés korábbi második mondata, amely kimondta, hogy a társasági szerződés három nappal rövidebb összegívási határidőt előíró rendelkezése semmis. Ez a változás adott esetben jelentős technikai könnyítést eredményez a megismételt taggyűlések gyakorlatában. Álláspontunk szerint ez a változás a jogbiztonságot sem látszik fenyegetni.

A kft. szabályozásának körében kis mértékben sor kerül a saját üzletrész megszerzésének pontosítására is. A 3:174.§ új (5) bekezdéssel történő kiegészítése folytán semmis lesz a társasági szerződés azon rendelkezése, amely a saját üzletrész megszerzésének feltételeire az e szakaszban meghatározott szabályoknál a társaságra nézve enyhébb követelményeket ír elő. Ennek garanciális jelentősége van, mert a saját üzletrész, akárcsak a saját részvény speciális, kivételes és átmeneti jogintézményi lehetőség, amelynek szabadságát a tagállamokra kötelezően az uniós társasági jog is korlátozza. A 3:174.§-ának módosuló (2) bekezdése a saját üzletrészt egyrészt csak a törzstőkén felüli vagyonból engedi megszerezni, másrészt megtiltja a saját üzletrésznek a társaság általi, ellenérték fejében történő megszerzését akkor, ha a társaság nem határozhatja osztalék fizetéséről sem. Ezek a szabályok azért olyan fontosak, mert ezek mellőzése a korlátolt tagi felelősség intézményének kiüresítésével is fenyegethetnének.

Megszűnik a Ptk 3:299.§ (2) bekezdése, amely azt mondta ki, hogy a törzsrészvények össznévértékének mindenkor meg kell haladnia a részvénytársaság alaptőkéjének felét. Ez a jövőben nem feltétlenül lesz kötelező. Ugyanígy könnyítés következik be bizonyos speciális részvények vonatkozásában, így a dolgozói részvények tekintetében is. A 3:236.§ módosuló (3) bekezdése értelmében a dolgozói részvényt továbbra is csak a részvénytársaság alaptőkéjének felemelésével egyidejűleg lehet forgalomba hozni, az a törvényi korlátozás azonban megszűnik, hogy e forgalombahozatal legfeljebb a felemelt alaptőke tizenöt százalékáig következhet be. A dolgozók ilyen természetű ösztönzésének lehetősége ezáltal lényegesen szélesebbre tárul.

A joggal való visszaélés lehetőségének visszaszorítását is szolgálja a 3:222.§ (1) bekezdésének helyébe lépő azon új előírás, amely szerint a részvénytársaság tulajdonában álló részvényként kell figyelembe venni azokat a részvényeket is, amelyeket tulajdonosuk a részvénytársaság javára szerzett meg vagy tart magánál, továbbá azokat a saját részvényeket, amelyeket a részvénytársaság követelés biztosítékául fogad el. E

rendelkezéseket nem kell alkalmazni – tevékenységük sajátosságai folytán – a bankok és más hitelintézetek üzletmenete során végrehajtott ügyletekre. E szabályok a saját részvénynek nem technikai, hanem tartalmi meghatározásából kiindulva – fikció-szerűen - kibővíti a saját részvény fogalmát.

Az új szabályozás – vélhetően hitelezővédelmi okokból – kógenssé teszi az alaptőke leszállítás kötelező esetét. Ha a törvény az alaptőke kötelező leszállítását írja elő (pl. az alaptőke és a saját tőke arányában tiltott eltolódás történik), akkor ebbe az esetkörben semmis az alapszabály olyan rendelkezése, amely a 3:270.§ (1)-(3) bekezdéseiben foglalt szabályoknál a részvénytársaságra nézve enyhébb követelményeket ír elő. A döntő jogalkotói cél az, hogy a részvénytársaságnak a cégjegyzékbe is bejegyzett alaptőkéje valóban a társaság tényleges vagyonát tükrözze, és e tekintetben ne fordulhasson elő összhanghiány.

A megismételt közgyűlés vonatkozásában a 3:275.§ (1) bekezdésének módosításával a zrt. tekintetében hasonló változás következik be, mint a kft. esetében. Nem szükséges kivárni a megismételt közgyűlés megtartásával a hosszabb törvényi időtartamot nem kell kivárni. Egy nagyméretű nyrt. esetében persze a gyakorlat azt mutatja, hogy a hosszabb időmúlás a megismétlésnek technikai feltételét képezi. Hatályát veszti ugyanis e bekezdés azon eddigi rendelkezése, amelynek alapján az alapszabály három, illetve tíz napnál rövidebb és huszonegy napnál hosszabb összehívási határidőt előíró rendelkezése semmis volt. Egy nagyméretű nyrt. esetében persze a gyakorlat azt mutatja, hogy a hosszabb időmúlás a megismétlésnek technikai feltételét képezi.

A 3:286.§-a (1) bekezdésének kiegészítésével a jogalkotó lehetővé tette, hogy amennyiben az nyrt. igazgatótanácsának elnökét a közgyűlés nem jelöli ki, úgy az elnökét az igazgatótanács a tagjai közül maga válassza meg.

5. A 2026. január 1-jén hatályba lépő új szabályok

A legtöbb bizonytalanság értelemszerűen ezzel az időben legtávolibb mérföldkövel kapcsolatban merül fel.

Ezek között egyaránt szerepelnek technikai szabályok, és nagyon fontos dogmatikai szabályok is. Az egyik ilyen dogmatikai változás, amelynek gyakorlati hatásait még nem ismerjük, de elméleti vonatkozásairól már ma is beszélhetünk, a 3:15.§-ának nem a szövegét, hanem a címét módosítja, s az eddigi „A jogi személy *létesítésének* érvénytelen-

sege” cím helyébe „A jogi személy létesítő okiratának érvénytelensége” cím lép. E szerint a jövőben a rendelkezés kiigazított címe szerint is a létesítő okirat szerződéses értelemben vett érvénytelenségét lehet majd peresíteni, illetve megkérdőjelezni, vitatni. Az ezt követő (1) bekezdés szövege változatlanul azt mondja ki, hogy a jogi személy létesítő okiratának érvénytelenségére a jogi személynek a nyilvántartásba való bejegyzését elrendelő határozat jogerőre emelkedéséig a szerződések érvénytelenségének szabályait kell megfelelően alkalmazni.

Arra nézve, hogy itt miért állunk szemben egy dogmatikailag lényeges kérdéssel, megerősítésül szolgál az Új Ptk. Tanácsadó testületének azon véleménye, amely a „*Megállapítható-e a jogi személy létesítő okiratának jogszabályba ütközése a szerződésekre alkalmazandó semmisségi okok miatt?*” címet viseli.⁷

Ez a vélemény leszögezte, hogy a Tanácsadó Testület egységes álláspontja szerint a jogi személy létesítő okiratára, amely a Ptk. 6:4.§ (1) bekezdése alapján jognyilatkozatnak minősül, a Ptk. szerződésekre előírt érvénytelenségi szabályait alkalmazni kell (Ptk. 6:9.§). A jogi személy nyilvántartásba vétele után az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására az adott jogi személy működésére irányadó jogszabály alapján kerülhet sor. A cégeknél ezt a Ctv. 68-71.§-ában, míg a civil szervezeteknél a Cnytv.-ben foglalt korlátokkal lehet alkalmazni. A Ctv. 69.§-a a cégalapítás érvénytelenségének a megállapítását korlátozza, de nem tartalmaz rendelkezést arra az esetre, ha az érvénytelenség oka nem a Ctv. 69. § (2) bekezdésében foglalt körülmény, hanem más ok. A Ctv. 69. § (2) bekezdésében nem szabályozott érvénytelenségi okok esetében a nyilvántartásba vétel nem orvosolja a létesítő okirat rendelkezéseinek az érvénytelenségét. A nyilvántartásba vételt követően a létesítő okiratnak a Ctv. 69. § (2) bekezdésében meghatározottakon kívül eső, érvénytelen rendelkezésére a felek jogot éppúgy nem alapíthatnak, mint ahogy azt szerződések érvénytelen rendelkezései esetén sem tehetik, és nincs akadálya annak sem, hogy ha ennek feltételei fennállnak, törvényességi felügyeleti eljárás induljon a törvényes működés helyreállítására.

A Ptké. 10/A. §-a szerint a Ptk. 3:37. §-a alapján a jogi személy határozatának hatályon kívül helyezését kimondó ítélet hatálya annak jogerőre emelkedésével áll be. Ez azonban nem pótolja a létesítő okirat érvénytelensége folytán indítható egyéb bírósági eljárást.

---

⁷ Lásd: <https://kuria-birosag.hu/hu/ptk?page=3> (A letöltés ideje: 2024. 06. 15.)

Az új szabályozás voltaképpen a konzultatív testület fenti véleményét veszi át akkor, amikor nem a létesítés, hanem a létesítő okirat érvénytelenségéről beszél immár a szakasz címében is. Ha ezek után valaki – bármilyen jogi személy vonatkozásban – a létesítő okiratot meg kívánja támadni, akkor itt egyértelműen a klasszikus szerződés érvénytelenségi szabályokat kell alkalmazni, ideértve akár a joghatás tévedés, megtévesztés miatti hibáit is.

A jogi személy határozatainak felülvizsgálata körében valójában egy pontosítás történik, az új jogszabályszöveg az aktív perbeli legitimációt egyértelműen bemutatja, leírja, hogy kik azok a személyek, akik a jogi személy határozatainak felülvizsgálatát kérhetik. Az eddigi szöveget az (1) bekezdés változatlanul fenntartja, míg az újonnan beiktatott (2) bekezdés a következőképpen rendelkezik: *(2) A döntéshozó szerv határozata elleni perindításra az a tag, illetve alapítói jogok gyakorlója jogosult, aki a határozat tárgyköre tekintetében szavazati joggal rendelkezik vagy a határozathozatal tekintetében alapítói jogokat gyakorolhat. A különleges jogállású, illetve a tagsági, alapítói jogokkal csak részben rendelkező személy csak az érintettsége esetén és csak annyiban kérheti a sérelmezett határozat hatályon kívül helyezését, amennyiben az rá nézve jogot vagy kötelezettséget állapít meg, ezeket kiterjeszti vagy korlátozza, illetve megszünteti.*⁸

A társasági határozatot hatályon kívül helyező bírósági ítélet 3:37.§ (2) bekezdése két mondattal bővül; az egyik kiegészítés a gyakorlat bizonytalanságát hivatott eloszlatni, kimondva, hogy a határozat hatályon kívül helyezését kimondó bírósági ítélet hatálya annak jogerőre emelkedésével áll be.

A második betoldás nagyban fokozza a bíróságok eddigi felelősségét a társasági határozatok felülvizsgálatának területén. Ez ugyanis – az eddigi, elemeiben fokról fokra változó szabályozáshoz képest merészebben – úgy rendelkezik, a bíróság a fél kérelmére kivételes esetben, a jogbiztonsági követelmények sérelme nélkül, dönthet a határozatnak a *meghozatalára visszamenőleges hatállyal történő* hatályon kívül helyezéséről is. Korábban ettől a felhatalmazástól a jogalkotás a gazdasági élet stabilitása érdekében tartózkodott, most viszont elérkezettnek látta az időt ahhoz, hogy ezt a körültekintő mérlegelés mellett alkalmazható kivételes lehetőséget a bíróság kezébe adja. A jogszabály nagyon ritkán iktat be a

---

⁸ Fentiekkel kapcsolatban lásd: BODOR M. ZS.: *A jogi személy határozatainak bírósági felülvizsgálatáról*. *Gazdaság és Jog*, 2023/5-6. 50-52. o.

normaszövegbe alapelveket, itt is mégis megtörtént a „jogbiztonság sérelme nélkül” kitétel alkalmazásával, ami a bíróságtól elvárt mérlegelés fokozott gondosságára utal.

Ha a jogi személy meglévő, hatályos létesítő okirata nem felel meg a Módtv. által bevezetett kógens előírásoknak, akkor a jogi személynek – bizonyos időbeli kivételekkel – legkésőbb az eltérést nem engedő rendelkezés hatálybalépését követően *a nyilvántartó bírósághoz benyújtott első létesítő okiratmódosításával kell a Ptk.-nak megfelelnie*. A változás jónéhány új kógens elemet is maga után vont, ezért a jogászoknak a gondozásukban lévő társaságok létesítő okiratát érdemes átvizsgálniuk, természetesen nem a minta alapján készült társasági szerződésekre, hanem a bonyolultabbakra gondolva, s a fentiek egy ilyen értelemben egy határidős módosítási kötelezettséget is fog jelenteni.

6. Összegzés – Milyen következtetéseket levonni a Módtv. kapcsán?

Fölmerül a kérdés, hogy történt-e változás a kógenciát és a diszpozitivitást illető szemléletben? Álláspontom szerint alapvető változás nem történt, több esetben, elsősorban a részvénytársaságok szabályozásában, pl. az alaptőke leszállítása terén, megjelentek új kógens rendelkezések, bizonyos helyzetekre azonban a diszpozitív szemlélet kerekedett felül.

Nem hozott változást a Módtv. a kógenca-diszpozitivitás kérdés megítélésének bizonytalanságában pl. a 3:161.§-ának (1) bekezdése esetében; változatlan maradt ugyanis az a szabály, hogy a tagok törzsbetétei különböző mértékűek lehetnek, azonban az egyes tagok törzsbetéteinek mértéke nem lehet kevesebb százezer forintnál. A a jogszabály itt továbbra sem ad közvetlen eligazítást a szabályozás eltérést nem tűrő vagy azt megengedő jellegéről annak ellenére, hogy ebben az egyes bíróságok országosan időnként eltérően foglalnak állást; a helyzet nem egyértelmű, itt még a gyakorlat további kiérlelődésére kell várnunk és figyelniük. Vé-
kás Lajos akadémikus egy 2019-ben megjelent tanulmányában ugyanakkor arra utal, hogy a bírói gyakorlat a százezer forintos törzsbetét minimumot a kft. vonatkozásban kógens szabályként fogja fel, ugyanakkor nem foglal kifejezetten állást ezen bírói gyakorlat helyessége mellett.⁹

---

⁹ Lásd: VÉKÁS L.: *A diszpozitív szabályozás elve és az elv kérdőjelei a gyakorlatban*. In: *Az új Polgári Törvénykönyv első öt éve*. (szerk.: GÁRDOS-OROSZ F. – MENYHÁRD A.) Budapest, 2019. 33. o.; Lásd továbbá: PÁZMÁNDI K.: *A korlátolt felelősségű társaság*.

Nézetem szerint ugyanakkor itt a diszpozitivitás mellett több érv sorakoztatható fel, a tagok akaratszabadságát, a felek privátautonómiáját sokkal jobban szolgálja az, ha lehetséges a százezer forintnál alacsonyabb mértékű törzsbetét alkalmazása is.

Fontos kérdés, hogy a gyakorlat hogyan reagál majd az új szabályokra; a társasági jogban a gyakorlat visszacsatolásának megítélésem szerint kimagasló szerepe van. További fontos kérdés, hogy szolgálhatják-e a versenyképességet a módosítások; ezt ma még nyilvánvalóan nem láthatjuk pontosan, de számos változás alapvetően a derűlátásra adhat alapos okot.

Felhasznált irodalom:

- ANDÓDI L.: *A vagyoni viszonyok lezárására irányuló eljárások, különös tekintettel a kényszertörlési eljárásra - tájékozódás a cégjegyzékből*. Fizes-képtelenségi Jog 2022/1. Lásd: <https://uj.jogtar.hu/#ljbjOid17210429300471d0c> (A letöltés ideje: 2024. 06. 15.)
- BODOR M. ZS.: *A jogi személy határozatainak bírósági felülvizsgálatáról*. Gazdaság és Jog, 2023/5-6. 50-52. o.
- BODOR M. ZS.: *A gazdasági társaságok egyes szabályainak változása a Polgári törvénykönyv módosítása után* Gazdaság és Jog, 2021. évi 7-8. 51-54. o.
- BOÓC Á.: *A Kkt. és a Bt. régi-új öröksége. Észrevételek az egyszemélyessé váló kkt-t és bt-k ipso iure megszűnésének szabályaihoz*. In: *Ünnepi kötet Dr. Szabó Imre egyetemi tanár 70. születésnapjára*. Forum: Acta Juridica et Politica 11 (2021) 3. 63 – 70. o.
- DZSULA M.: *Miért kógens a diszpozitív? I.* Céghírnök, 2014/2. 3-5. o.
- DZSULA M.: *Miért kógens a diszpozitív? II.* Céghírnök, 2014/3. 10-11. o.
- DZSULA M.: *Miért kógens a diszpozitív? III.* Céghírnök, 2014/4. 4-8. o.
- DZSULA M.: *Miért kógens a diszpozitív? IV.* Céghírnök, 2014/6. 11-14. o.
- DZSULA M.: *Miért kógens a diszpozitív? V.* Céghírnök, 2014/10. 8-11. o.
- FERENCZY T.: *A kógenca és a diszpozitivitás a Ptk. társasági jogi szabályaiban I.* Céghírnök, 2015/4., 13-14. o.
- FERENCZY T.: *A kógenca és a diszpozitivitás a Ptk. társasági jogi szabályaiban II.* Céghírnök, 2015/5., 11-14. o.
- FERENCZY T.: *A kógenca és a diszpozitivitás a Ptk. társasági jogi szabályaiban III.* Céghírnök 2015/6., 3-6. o.

In: *A Ptk. Magyarázata II/VI. A jogi személy*. (szerk.: GADÓ G.). Budapest, 2021⁴. 270 – 272. o.

- VEZEKÉNYI U.: A diszpozitivitás és kógenia kérdésköre a társasági jogi szabályozásban. *Gazdaság és Jog*, 2020/11-12., 44-47. o.
- GADÓ G.: *Kógens-e a diszpozitív?* Cég hírnök, 2013/9. 3-5. o.
- MOHAI M.: *A felügyelőbizottsági tagok jogosultságai és felelőssége.* *Gazdaság és Jog* 2015/1., 19-22. o. SÁRKÖZY SZ.: *Gondolatok a felügyelőbizottság tagjai részére adható, illetve általuk kérhető felmentvényről.* *Gazdaság és Jog*, 2020/11-12., 69-72. o.
- PÁZMÁNDI K.: *A korlátolt felelősségű társaság.* In: *A Ptk. Magyarázata II/VI. A jogi személy.* (szerk.: GADÓ G.). Budapest, 2021⁴. 255 – 356. o.
- SÁRKÖZY T.: *A régi, az új és a jövő az új magyar Ptk-ban.* In: *Az új Polgári Törvénykönyv első öt éve.* (szerk.: GÁRDOS-OROSZ F. – MENYHÁRD A.) Budapest, 2019. 35 – 42. o.
- SÁRKÖZY T.: *Az új Ptk. jogi személy könyvéről.* *Jogtudományi Közlöny*, 2013/10. 461 – 469. o.
- VERESS E.: *Lehetséges-e Magyarországon bemutatóra szóló részvényt kibocsátani? Megjegyzések a magyar társasági jog kógeniájáról és diszpozitivitásáról.* *Gazdaság és Jog*, 2018/10., 21-25. o.
- VÉKÁS L.: *A diszpozitív szabályozás elve és az elv kérdőjelei a gyakorlatban.* In: *Az új Polgári Törvénykönyv első öt éve.* (szerk.: GÁRDOS-OROSZ F. – MENYHÁRD A.) Budapest, 2019. 23 – 33. o.